

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

PROTOKOL O OBHAJOBĚ DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta : **Mgr. Dominika PRŮCHOVÁ**

Školitel : prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc.

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví
Studijní obor: Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí,
dospělých a seniorů

Název disertační práce : **Úrazy dětí v domácnosti a při volnočasových aktivitách (se zvláštním zaměřením na Shaken Baby Syndrome)**

Datum konání obhajoby : **8. 10. 2014**

Počet hlasovacích lístků

odevzdaných 6 platných 6 prospěl(a) 5 neprospěl(a) 0 zdržuji se 1

Hodnocení: *prospěla*

ZKUŠEBNÍ KOMISE:

FUNKCE	JMÉNO A PŘÍJMENÍ	PODPIS
Předseda komise	prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.	<i>Arnošt Pellant</i>
Člen komise	prof. MUDr. Pravoslav Stránský, CSc.	<i>P. Stránský</i>
Člen komise	doc. Ing. Lucie Kozlová, Ph.D.	<i>L. Kozlová</i>
Člen komise	doc. MUDr. Lubomír Kukla, CSc.	<i>L. Kukla</i>
Člen komise	doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.	<i>L. Průša</i>
Člen komise	doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.	<i>J. Bílý</i>

PRŮBĚH OBHAJOBY

Předseda komise, prof. Pellant zahájil obhajobu disertační práce Mgr. Dominiky Průchové. V krátkém shrnutí představil doktorandku dle profesního životopisu, citoval její publikační a vědeckou činnost. Představil členy komise, přítomné oponenty disertační práce, školitele a vyzval doktorandku k prezentaci své disertační práce na téma Úrazy dětí v domácnosti a při volnočasových aktivitách (se zvláštním zaměřením na Shaken baby syndrom).

Doktorandka zahajuje prezentaci teoretickými východisky. Nejčastější příčinou úmrtí a trvalé invalidity dětí jsou úrazy. Úrazy nejsou pouze problémem zdravotním, ale také sociálním a ekonomickým. Rizikovými faktory jsou socio-ekonomické faktory a fyzikální faktory. Úrazy jsou preventabilní a dá se jim vhodnými zásahy zabránit či zmírnit jejich následky.

Nejčastěji se úrazy dětem stávají v domácnosti a při volnočasových aktivitách. Specifickou skupinou úrazů jsou úrazy způsobené třesením, známé pod pojmem „Shaken baby syndrom“. Jde o typ násilného úrazu, kterého se dopouštějí rodiče a pečovatelé vůči bezbrannému dítěti. Otázkou je, do jaké míry jde o úrazy úmyslný či neúmyslný. Výskyt syndromu je podrobně zmapován v USA, Nový Zéland, Japonsko. V České republice nejsou bohužel dostupné podrobnější údaje o výskytu tohoto syndromu a prevence není realizována. Diagnostika je pro lékaře tohoto syndromu problematická.

Cílem disertační práce bylo zmapovat úrazy v domácnosti a při volnočasových aktivitách, zmapovat užívání ochranných pomůcek k prevenci úrazů, zmapovat informovanost rodičů o syndromu třeseného dítěte a zmapovat techniky uklidňování plačících dětí a pocity rodičů při tom. Doktorandka stanovila 6 výzkumných otázek.

Metodou výzkumu byl kvantitativní prospektivní a retrospektivní výzkum, ke sběru dat byly využity dva nestandardizované strukturované dotazníky. Ke statistickému vyhodnocení vybraných dat byl použit Chí-kvadrát test, Chí-kvadrát s Yatesovou korekcí a Fisherův přesný test. Testováno bylo cca 350 proměných.

První výzkumný soubor tvořily děti do 18 let, kterým se stal úraz v domácnosti nebo při volnočasové aktivitě, a u kterých bylo zapotřebí aspoň 2 ošetření či hospitalizace. Zkoumání bylo zaměřeno na mechanismus, úrazový děj, diagnózu, místo užívání ochranných prostředků, socioekonomická situace rodiny. Druhý výzkumný soubor tvořili rodiče dětí do 1 roku věku, kteří navštívili lékaře za účelem běžné kontroly. Dále byl dotazník distribuován do vybraných zařízení, které navštěvují rodiče s dětmi do 1 roku. Okruhy v dotazníku představovaly průběh těhotenství, pláč dítěte, péče o dítě, stres matky a jeho zvládnutí, techniky tišení dětského pláče, pocity rodiče při péči o dítě, informovanost o SBS.

Výsledky výzkumu celkově ukázaly, že nejvíce úrazů se stalo dětem ve věkové skupině 11-14 let. Statisticky významný trend – se stoupajícím věkem počet úrazů u dívek i chlapce stoupá. Úrazy v domácnosti měly se stoupajícím věkem dětí klesající tendenci, naopak volnočasové úrazy měly se stoupajícím věkem stoupající tendenci. Ve věkové skupině do 1 roku a 3-4 roky byl nejčastějším typem úrazu modřiny. Ve věku 4-5 a 6-7 let utrpěly děti velmi často zlomeninu (častěji zlomeninu horní končetiny) a ve věku 4-5 let a 7-8 byla typem úrazu otevřená rána.

Závěrem autorka shrnula nejdůležitější poznatky. Výzkumné cíle disertační práce byly splněny. Úrazová problematika byla velice podrobně zmapována. Roli hraje socioekonomická situace rodiny, nedostatečný dohled nad dětmi v rodinách s nízkým soci-ekonomickým statutem. Rodiče nevyužívají ochranných prostředků pro prevenci. Rodiče a děti podceňují roli ochranných prostředků v domácnosti a při volnočasových aktivitách. Problematika syndromu třeseného dítěte byla zmapována z hlediska rizikových faktorů. Vliv stresu v těhotenství na frekvenci pláče dítěte. Pocit stresu z neutišitelného pláče a z toho vyplývá nedostatek informací o technikách tišení dětského pláče. Nedostatek informací o syndromu třeseného dítěte.

Výsledky výzkumu mohou být dále využity v primární prevenci úrazů dětí a ke zvýšení informovanosti rodičů o užívání ochranných pomůcek. Budou využity jako podklad pro tvorbu metodik cílené primární prevence s případným specifickým zaměřením na rodinu.

Předseda zkušební komise poděkoval doktorandce za prezentaci a předal slovo prof. Velemínskému, školiteli disertační práce. Autorka zpracovala velmi aktuální téma, které svým obsahem propojuje zdravotní a sociální problematiku. Splnila cíle, který si stanovila. Obsah práce zdůraznil význam vlivu sociálního, rodinného prostředí na frekvenci a charakter dětských úrazů v české populaci. Významnou částí disertační práce je zmapování problematiky Shaken baby syndromu v České republice. Jedná se o první systematickou studii tohoto syndromu v naší republice – viz posudek školitele.

Doc. Benešová, oponentka disertační práce, zhodnotila aktuálnost tématu vzhledem k početnosti a závažnosti těchto poruch zdraví v naší populaci. Zvláště skupina domácích úrazů a úrazů ve volném čase. Jedná se převážně o úrazy lehké nebo středně těžké, které bývají ošetřeny v ordinaci praktického lékaře nebo se vůbec do ordinace nedostanou. Výzkum je správně zaměřen na rizikové faktory – viz posudek oponentky.

Doc. Dohnal, oponent disertační práce, vyjádřil aktuálnost tématu. Na základě doporučení Evropské komise schválila vláda ČR Národní akční plán prevence dětských úrazů na léta 2007-2017. Pro zlepšení situace je třeba kromě jiného zvyšovat informovanost o úrazové prevenci, musí se identifikovat všechny okolnosti úrazů, ze kterých se může vycházet při vytváření preventivních strategií a aplikovat je do praxe – viz oponentský posudek.

Doc. Průša, oponent disertační práce, poukazuje na problematiku úrazovosti dětí. Jedná se o velmi aktuální téma, kterému je věnována pozornost na všech úrovních. Specifickou skupinu úrazů dětí jsou úrazy způsobené třesením. K předložené práci neměl žádné zásadní připomínky. Autorka prokázala hluboké znalosti v této oblasti výzkumu. Práci doporučil k obhajobě – viz posudek oponenta.

Diskuze:

Doc. Kukla:

„Existuje řada kazuistik i u nás, ale nejsou systematicky zpracovány. Do určité míry syndrom třeseného dítěte splňuje kritéria týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. I takto to můžeme charakterizovat.“

Doc. Benešová:

„Vyhazování dětí do výšky? Zabývala jste se tímto problémem? Kauza létání s kojenci“.

Prof. Pellant:

„Setkala jste se se situací vzniku úrazu, kdy rodiče jeli s dítětem na kole v sedačce a dítě dalo nožičku do kola?“

Doc. Kozlová:

„Na základě čeho jste stratifikovala rodiny? Vycházela jste z nějaké stratifikační teorie a jak probíhala? Nejedná se o socioekonomickou stratifikaci. Vycházela jste z funkčnosti a dysfunkce rodiny“.

Závěr: Doktorandka splnila podmínky v souladu s Opatřením děkana č. 1/2010. Uspokojivě odprezentovala disertační práci a odpověděla na všechny kladené otázky. Komise při tajném hlasování odsouhlasila, že uchazečka u obhajoby disertační práce PROSPĚLA.